

Original Research Article

Guidelines for the Management of Educational Learning Resources of School Under Phra Nakorn Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area

แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

Aadtapol Janpradab^{1*}, Wacharapatr Techawattanasiridumrong², & Teerawat Montaisong³

อรุณพล จันประดับ^{1*}, วชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง², & ธีระวัฒน์ มอนไธสง³

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Aadtapol Janpradab*

อรุณพล จันประดับ

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: andtapol2926@gmail.com

2. Wacharapatr Techawattanasiridumrong

วชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: ananxisu163@gmail.com

3. Teerawat Montaisong

ธีระวัฒน์ มอนไธสง

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: teerawatmontaisong@gmail.com

คำสำคัญ:

แนวทางการบริหารจัดการ, สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้, สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

Keywords:

Management Guidelines, Learning Environment Management, Educational Environment, Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya

Article history:

Received: 28/07/2025

Revised: 12/09/2025

Accepted: 12/10/2025

ABSTRACT

The purposes of this research were: (1) to examine the current conditions and problems of environmental management that promotes a learning-supportive atmosphere for students in educational institutions, and (2) to propose guidelines for managing such environments. This study employed a mixed methods research design and was conducted in two phases. Phase 1 involved quantitative research to investigate the conditions and problems of environmental management. The sample consisted of 298 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya, selected through stratified random sampling based on the Kreje and Morgan table. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.90. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation. Phase 2 involved qualitative research aimed at developing guidelines for environmental management that enhances the learning atmosphere. The key informants comprised seven administrators: two directors from secondary and primary educational service area offices and five school principals, selected through purposive sampling. The research instrument was an open-ended interview, and the data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that: (1) the overall level of environmental management conditions and problems promoting a learning-supportive atmosphere in educational

Available online: 17/12/2025

How to Cite:

Janpradab, A. et al. (2026). Guidelines for the Management of Educational Learning Resources of School Under Phra Nakorn Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area. *Journal Dhamma for Life*, 32(1), 60-74.

institutions was at a high level. Among the dimensions, safety had the highest mean score, followed by teaching and learning, while landscape management had the lowest mean score. (2) The guidelines for environmental management that promote a learning-supportive atmosphere consisted of six dimensions: facilities and buildings, landscape, safety, interpersonal interactions, teaching and learning, and management. These guidelines serve as essential strategies for improving educational environments that effectively and sustainably support student learning.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา และ (2) ศึกษาแนวการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 298 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตารางเครซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและประถมศึกษา จำนวน 2 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนการสอน และด้านภูมิทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ (2) แนวการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านภูมิทัศน์ ด้านความปลอดภัย ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษามุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมศาสนาและการเมือง เพื่อสร้างศักยภาพของคนไทยให้เป็นคนคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็น ต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตในยุคประเทศไทย 4.0 สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, 76-78) ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ไว้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ทักษะ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะขั้นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้สามารถ บูรณาการองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ทันท่องกระแสนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกวันนี้ อีกทั้งยังต้องเป็นคนที่มีความคุณธรรม จริยธรรม มีความ รับผิดชอบต่อสังคมไทยและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ "ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน"

ทฤษฎีเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เริ่มตั้งแต่การระบุปัญหาการตั้งสมมติฐานหรือการคาดคิดคำตอบที่ควรจะเป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำเชื่อถือได้อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานอย่างถูกต้อง และการสรุปเพื่อให้ได้คำตอบของปัญหาที่ต้องการ (เฉลิมชัย หาญกล้า. 2559 4) มาสโลว์ (Maslow. 1954, 236 มีความเชื่อว่า องค์กรที่จะบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยให้ความร่วมมือการทำงานอย่างดีนั้นจะบังเกิดได้เมื่อผู้บริหารขององค์กรมีความเข้าใจความต้องการของมนุษย์ และเลือกใช้วิธีการจูงใจเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความมั่นใจ ตั้งใจทำงาน การเข้าใจความต้องการของมนุษย์นับเป็นจุดแรกที่จะนำไปสู่ความเข้าใจพฤติกรรมของคนในองค์กร ทฤษฎีการบริหารของเวเบอร์ (Weber) (กู๊ด Good. 1973, 14) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า หมายถึง การวินิจฉัยแล้ว สั่งการดูแลบริหารจัดการทุกเรื่องในโรงเรียนทั้งกับครู นักเรียน และบุคลากร รวมทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียนเพื่อให้การศึกษابรรลุตามเป้าหมาย แอสติน (Astin. 1971, 144) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมด้านการให้บริการผู้เรียน สภาพแวดล้อมด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนสภาพแวดล้อมด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบันนั้น โรงเรียนส่วนมากจะตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ไม่สามารถขยายขอบเขตของโรงเรียนได้ ในด้านอาคาร สถานที่ จึงประสบปัญหาในการรองรับนักเรียน ส่งผลให้อาคารเรียน ห้องสุขา สถานที่พักผ่อน และโรงอาหารไม่เพียงพอและไม่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งมลภาวะทางด้านเสียงและ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งมีการใช้อาคารสถานที่จาก

บุคคลภายนอก จึงต้องมีการดำเนินการบริหารจัดการวางแผนเพื่อบริหารจัดการอาคารสถานที่ภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมไม่เพียงส่งผลต่อการรับรู้และทัศนคติของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ ความรู้สึกปลอดภัย และความพร้อมในการเรียนรู้อีกด้วย แนวคิดด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้จึงได้รับความสนใจจากนักการศึกษาและนักจิตวิทยามาอย่างต่อเนื่อง แนวคิดของ John Dewey (1938) ได้ชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว สภาพแวดล้อมจึงมิใช่เพียงบริบทหรือฉากของการเรียนการสอน แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยหล่อหลอมความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้เรียน ขณะเดียวกัน Kurt Lewin (1951) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมผ่านทฤษฎีสถาน โดยเสนอว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการพัฒนาและการแสดงออกของศักยภาพแต่ละบุคคล Moos (1979) ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งช่วยอธิบายลักษณะของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วยมิติด้านความสัมพันธ์ มิติด้านการพัฒนาบุคคล และมิติด้านการบริหารจัดการและระบบ มิติด้านความสัมพันธ์เน้นถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน รวมถึงความร่วมมือและการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียน ขณะที่มิติด้านการพัฒนาบุคคลมุ่งส่งเสริมศักยภาพ ความสามารถ และการบรรลุเป้าหมายทางการเรียนรู้ ส่วนมิติด้านการบริหารจัดการและระบบสะท้อนถึงโครงสร้าง ระเบียบ และความยืดหยุ่นของสถานศึกษา ซึ่งล้วนมีผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้โดยรวม

แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ยังให้ความสำคัญกับบทบาทของสภาพแวดล้อมทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะแนวคิดของ Vygotsky ที่มองว่าการเรียนรู้เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันภายใต้บริบทที่เอื้อต่อการพัฒนาเขตพัฒนาการใกล้เคียง ขณะเดียวกัน Bronfenbrenner ได้อธิบายว่าสภาพแวดล้อมของผู้เรียนประกอบด้วยหลายระดับ ตั้งแต่ระดับห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละระดับล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่

เหมาะสมควรครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตสังคม และด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกายภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ ห้องเรียน แสงสว่าง ความสะอาด ความปลอดภัย และภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านจิตสังคม เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์อันดี ความไว้วางใจ การยอมรับ และบรรยากาศที่ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมรูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ กระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกมิติดังกล่าวจะช่วยสร้างความสุข ความผูกพันต่อสถานศึกษา และแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและ ยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน การดำเนินงานของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการบริหารที่เป็น ระบบและเหมาะสมกับบริบทขององค์การทางการศึกษา หนึ่งในแนวคิดพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับอย่าง กว้างขวางคือแนวคิดการบริหารของ Henri Fayol ซึ่งเสนอว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยหน้าที่ สำคัญ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม หน้าที่เหล่านี้ช่วยให้ ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง จัดสรรทรัพยากร และกำกับกรดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ ควบคู่กับแนวคิดดังกล่าว ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการ อธิบายการทำงานของสถานศึกษาในฐานะระบบเปิดที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบด้าน สถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า เช่น ผู้เรียน ครู และทรัพยากร กระบวนการ จัดการเรียนการสอน ตลอดจนผลผลิตและผลย้อนกลับจากสังคม หากองค์ประกอบใดขาดความสมดุล ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพของทั้งระบบ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมองภาพรวมของสถานศึกษาอย่างรอบด้าน และปรับการบริหารให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

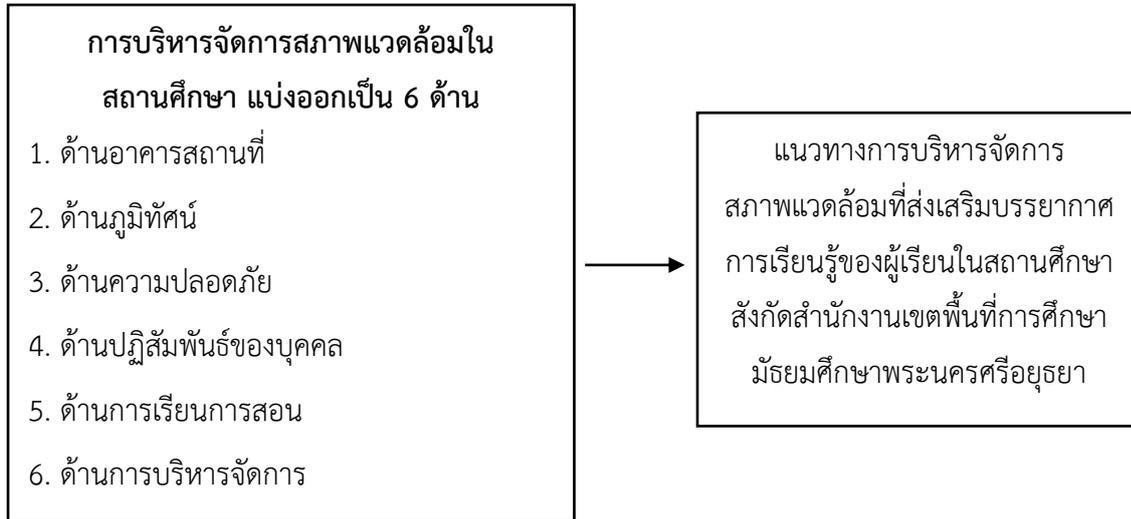
แนวคิดการบริหารโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทาง การศึกษา จากการเน้นการบริหารเชิงโครงสร้างไปสู่การให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะหัวใจของการจัด การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบ ด้าน ภาวะผู้นำทางการศึกษาถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมจะสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บทบาทของผู้บริหารจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการสั่งการหรือ ควบคุมงาน แต่รวมถึงการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรในสถานศึกษา

โดยสรุป แนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานทาง การศึกษาเป็นไปอย่างมีทิศทางและมีประสิทธิภาพ การบูรณาการแนวคิดการบริหารแบบดั้งเดิม ทฤษฎีเชิงระบบ

การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และภาวะผู้นำทางการศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาแนวการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ด้านภูมิทัศน์ ด้านความปลอดภัย ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา
3. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์บรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลของครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดของระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 29 โรงเรียน รวมจำนวน 1,275 คน ตามข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา (2567, 12)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 29 โรงเรียน ใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเคราซีและมอร์แกน (Krejci and Morgan) (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2566, 169-171) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูจำนวน 298 คน และการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติในการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นข้าราชการครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประเภทปลายปิด (Gled form) ชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจาก กรอบแนวคิดต่าง ๆ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน

ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชื่อโรงเรียน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านภูมิทัศน์ ด้านความปลอดภัย ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา แต่ละข้อมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (อ้างถึงในไพศาล วรคำ, 2559, 252) มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักคณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อแจกจ่ายให้ครูผู้สอน จำนวน 306 ฉบับ
3. ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถามโดยการโทรศัพท์สอบถามและเข้ารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การแปลความหมาย

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา
2. นำแนวทางที่ได้เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน เพื่อประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา

ผลการวิจัย

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	139	46.6
หญิง	159	53.4
รวม	298	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	50	16.8
25-35 ปี	160	53.7
36-45 ปี	58	19.5
46-55 ปี	24	8.1
มากกว่า 55 ปี	6	2.0
รวม	298	100.0
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	197	62.8
ปริญญาโท	92	30.9
ปริญญาเอก	19	6.4
รวม	298	100.0
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	59	19.8
5 – 10 ปี	188	63.1
10 ปีขึ้นไป	51	17.1
รวม	298	100.0
ขนาดของโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียน ตั้งแต่ 119 คนลงมา)	17	5.7
โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียน ตั้งแต่ 120 – 719 คน)	165	55.4
โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียน ตั้งแต่ 720 – 1,679 คน)	57	19.1
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียน ตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)	59	19.8
รวม	298	100.0

จากตาราง 1 แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.4) รองลงมาเป็นเพศชาย (ร้อยละ 46.6) อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 25 -35 ปี (ร้อยละ 53.7) รองลงมาคืออายุ 36 – 45 ปี (ร้อยละ 19.5) อายุ ต่ำกว่า 25 ปี (ร้อยละ 16.8)

อายุ 46 – 55 ปี (ร้อยละ 8.1) อายุมากกว่า 55 ปี (ร้อยละ 2.0) ตามลำดับ วุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 62.8) รองลงมา คือ ปริญญาโท (ร้อยละ 30.9) และปริญญาเอก (ร้อยละ 6.4) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี (ร้อยละ 63.1) รองลงมา คือ ต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 19.8) และ 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 17.1) ขนาดโรงเรียนส่วนใหญ่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 55.4) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (ร้อยละ 19.8) โรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 19.1) โรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 5.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้าน		\bar{x}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารมีกระบวนการจัดการ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงาน ห้องประชุม และห้องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา	4.40	.665	มาก
2.	ด้านภูมิทัศน์ ผู้บริหารมีการจัดทำ มีการสำรวจ และกำหนดบริเวณเขตพื้นที่ให้เหมาะสมในด้านภูมิทัศน์	4.37	.670	มาก
3.	ด้านความปลอดภัย ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา	4.40	.640	มาก
4.	ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา	4.33	.657	มาก
5.	ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารมีกระบวนการจัดทำหลักสูตร แผนการเรียนรู้ สื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพ	4.35	.601	มาก
6.	ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.34	.697	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีผลค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้าน สรุปได้ว่า 1. ด้านอาคารสถานที่ คือ ผู้บริหารมีกระบวนการจัดการ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม และ ห้องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา (\bar{X} = 4.40) และ (S.D. = .665) 2. ด้านภูมิทัศน์ คือ ผู้บริหารมีการจัดทำ มีการสำรวจ และกำหนดบริเวณเขตพื้นที่ที่เหมาะสมในด้านภูมิทัศน์ (\bar{X} = 4.37) และ (S.D. = .670) 3. ด้านความปลอดภัย คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา (\bar{X} = 4.40) และ (S.D. = .640) 4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา (\bar{X} = 4.33) และ (S.D. = .657) 5. ด้านการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารมีกระบวนการจัดทำหลักสูตร แผนการเรียนรู้ สื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพ (\bar{X} = 4.35) และ (S.D. = .601) 6. ด้านการบริหารจัดการ คือ ผู้บริหารมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษาอย่างชัดเจน (\bar{X} = 4.34) และ (S.D. = .697)

อภิปรายผล

ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อศึกษากรอบแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมดังกล่าวของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ความปลอดภัย และความสัมพันธ์ในองค์กรอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาแยกเป็นด้าน พบว่า ด้านความปลอดภัย เป็นด้านที่ผู้บริหารให้ความสำคัญและมีผลสูงสุด การบริหารจัดการด้านนี้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของบุคลากรอย่างชัดเจน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา โภควณิช (2559) และ วรภา โพธิ์สุ (2556) ที่ระบุว่าความร่วมมือระหว่างบุคลากรและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

ในขณะเดียวกัน ด้านภูมิทัศน์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากสถานศึกษามีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้การพัฒนา ปรับปรุง และจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงามและเอื้อต่อการ

เรียนรู้ยังไม่เพียงพอ ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา (2567) ที่ระบุว่างบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน

การศึกษายังพบว่า ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้
ที่ดี ได้แก่ การจัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การวางแผนบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และ
การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งทางกายภาพและจิตวิทยาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
ประยูร อนันต์ตะ (2559) และ ณิชศา ฤกษ์ณัฐ (2558) ที่ชี้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้าง
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
อย่างเป็นระบบ มีผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านความปลอดภัย การสร้างบรรยากาศที่
เป็นมิตร การจัดพื้นที่เรียนรู้ และการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถสรุป
เป็นแนวทางเชิงนโยบายได้ว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อพัฒนาด้านภูมิทัศน์ วางแผนและ
ออกแบบพื้นที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและ
หน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมกันพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ยั่งยืนต่อไป

สรุป

การศึกษากำหนดการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ
แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การศึกษานี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น
สามด้านหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ
“มาก” โดยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม โรงเรียนมีความเอาใจใส่ในการดูแล
รักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบ และความปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน มีการจัดภูมิทัศน์
และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น โต๊ะเรียน ห้องน้ำ แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศ รวมถึง
การดูแลอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอและพร้อมใช้งาน ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โรงเรียนสามารถสร้าง
บรรยากาศที่เอื้อต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู ผู้บริหาร เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี มีการ
ส่งเสริมความร่วมมือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
และการตัดสินใจ ขณะเดียวกัน ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ครูและบุคลากรให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของ
นักเรียน สนับสนุนให้นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และรู้สึกปลอดภัยทางอารมณ์ มีการสื่อสารที่สร้าง
กำลังใจและให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม แม้ภาพรวมของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมจะอยู่ในระดับดี แต่ผล

การศึกษาที่ชี้ให้เห็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณซึ่งทำให้ไม่สามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมได้ครบถ้วน ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะในเรื่องเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมสีเขียว และการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และผู้ปกครองในการออกแบบและดูแลสภาพแวดล้อมยังไม่ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการที่หลากหลาย โดยเน้นการบริหารเชิงมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินการ พัฒนาบุคลากรให้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมต่อการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมภายในโรงเรียน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุข กล้าแสดงออก และภาคภูมิใจในสถานศึกษา นอกจากนี้ การจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เช่น มุมอ่านหนังสือ สื่อมัลติมีเดีย และพื้นที่เปิดให้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ยังช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน

โดยสรุป การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งในด้านกายภาพ สังคม และจิตวิทยาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างความร่วมมือ การพัฒนาบุคลากร และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. ด้านภูมิทัศน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการจัดทำ มีการสำรวจ และกำหนดบริเวณเขตพื้นที่ให้เหมาะสมในด้านภูมิทัศน์
3. ด้านความปลอดภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา
4. ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา
5. ด้านการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีกระบวนการจัดทำหลักสูตร แผนการเรียนรู้ สื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพ
6. ด้านการบริหารจัดการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ดังนั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในบริบทอื่น
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาในบริบทอื่น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย หาญกล้า. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- ณิศสา ฌภาสัณฐ์. (2558). *แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประวีณา โภคณิข. (2559). *ความร่วมมือระหว่างบุคลากรและชุมชนกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- ประยูร อนันตะ. (2559). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2566). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับนักศึกษาและนักวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยเชิงปริมาณสำหรับการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรปภา โพธิ์สุ. (2556). *การพัฒนาความร่วมมือในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. (2567). *ข้อมูลสารสนเทศของข้าราชการครูในสังกัด สพม.พระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. (2567). *รายงานสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Astin, A. W. (1971). *Predicting academic success: The role of the environment*. San Francisco: Jossey-Bass.

-
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York: Macmillan.
- Fayol, H. (1949). *General and industrial management (C. Storrs, Trans.)*. London: Pitman. (Original work published 1916)
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education (3rd ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Lewin, K. (1951). *Field theory in social science: Selected theoretical papers*. New York: Harper & Row.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.
- Moos, R. H. (1979). *Evaluating educational environments: Procedures, measures, findings, and policy implications*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

